

LKAS 16 - දේපල පිරිසිදු හා උපකරණ

Property Plant and Equipment

දේපල පිරිසිදු හා උපකරණ යනු ,

- ව්‍යාපාරයක් විසින් නිෂ්පාදනයේ දී හෝ භාණ්ඩ හා සේවා සැපයීමේ දී භාවිතා කිරීමට තබාගන්නා හෝ වෙනත් අයට කලියට දීමට හෝ පරිපාලන කටයුතු සඳහා තබාගෙන ඇති,
- එක් ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදයකට වඩා වැඩි කාලයක් පුරා භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත ස්පෘශ්‍ය වත්කම් වේ.

පහත සඳහන් දෑ LKAS 16 සඳහා අදාළ නොවේ.

- 1 පාවිච්චි කිරීමෙන් අනතුරුව විකිණීම සඳහා තබාගෙන ඇති දේපල පිරිසිදු හා උපකරණ
- 2 ජීව විද්‍යාත්මක වත්කම් උදා : සතුන් නොග
- 3 බහිෂ් තෙල්, ස්වභාවික ගෘස් වැනි පුනරාවර්තනය නොවන වත්කම්
- 4 ගවේශන හා ඇගයීම් වලට අදාළ වත්කම්

ප්‍රමිතියට අනුව අවබෝධ කරගත යුතු විවිධ නිර්වචනයන්

01 පිරිවැය (Cost)

වත්කමක් අත්පත් කරගත් හෝ ඉදිකරන අවස්ථාවේ එය අත්පත් කරගැනීම සඳහා ගෙවන ලද මුදල් හෝ මුදල් සමාන වෙනත් දෑ හෝ වෙනත් ප්‍රතිස්ථාපක සාධාරණ වටිනාකමයි.

උදා :

- යන්ත්‍රයක් මිලදී ගැනීමට ලබාදුන් කොටස්වල වටිනාකම වන රු. 100 000 යන්ත්‍රයේ පිරිවැය ලෙස සැලකිය හැකිය.
- ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකිරීමට වැය වූ රු. මිලියනය ගොඩනැගිල්ලේ පිරිවැය ලෙස සැලකිය හැක.

02 සුන්බුන් අගය / අවශේෂ වටිනාකම (Residual Value)

වත්කමක ඵලදායී ජීව කාලය අවසානයේ අපේක්ෂිත ඉවත් කිරීමේ ශුද්ධ වටිනාකමයි. එනම් අදාළ වත්කම ඵලදායී ජීව කාලය අවසානයේ විකිණිය හැකි යැයි අපේක්ෂිත වටිනාකමින් එය ඉවත් කිරීමට දැරීමට සිදුවේ යැයි අපේක්ෂිත පිරිවැය අඩු කල පසු ලැබෙන ශුද්ධ අගයයි.

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

උදා : යන්ත්‍රයක ජීව කාලය අවසානයේ යන්ත්‍රය විකුණාගත හැකි මිල රු. 1 000 ක් නම් එය ඉවත් කිරීමේදී රු. 1 000 ක් වැය වේ නම් යන්ත්‍රයේ සුන්බුන් අගය රු. 9 000.

03 සාධාරණ වටිනාකම (Fair Value)

දැනුම හා කැමැත්ත ඇති පාර්ශවයන් අතර 'අතේ දුරින් වූ' ගනුදෙනුවකදී වත්කමක් හුවමාරු කල හැකි අගය වේ.

මෙහිදී අතේ දුරින් වූ ගනුදෙනුවක් යනු, පෞද්ගලික හිතවත්කම් වලින් තොරව තුන්වන පාර්ශවයක සම්බන්ධයකින් තොරව ඇති වූ ගනුදෙනුවකි.

උදා : වත්කමක විකුණුම් මිල රු. 500 000 කි. එහි විකුණුම් මිල හිතවත්කමක් නිසා රු. 450 000 කට තීරණය වුවත් සාධාරණ අගය ලෙස සලකනුයේ මුල දී එකඟ වූ රු. 500 00 යි.

04 ශුද්ධ අගය / පොත් අගය / ධාරණ අගය (Carrying Value)

වත්කමක පිරිවැයෙන් හෝ ප්‍රත්‍යාගණන අගයෙන් එහි සමුච්චිත ක්ෂය හා සමුච්චිත හානිකරණ අලාභ අඩුකර ශේෂ පත්‍රයේ දක්වන අගය යි.

උදා : වත්කමක පිරිවැය රු. 500 000 කි. එහි සමුච්චිත ක්ෂය රු. 100 000 හා සමුච්චිත හානිකරණ අලාභ රු. 10 000 කි. එමනිසා ධාරණ අගය = 500 000 - 110 000
= 390 000

05 ප්‍රයෝජ්‍ය අගය (Useful Life)

වත්කමක් ඉවත් කිරීමේ දී වන අවශේෂ වටිනාකම ද ඇතුළුව අනාගතයේදී එම වත්කම භාවිතයෙන් ලබාගත හැකි වේ යැයි බලාපොරොත්තු වන වටිනාකමයි.

උදා : යන්ත්‍රයක ඉදිරි වර්ෂ 3 ක දී බලාපොරොත්තුවන මුදල් ප්‍රවාහය රු. 60 000 කි. අවශේෂ වටිනාකම රු. 100 00. එමනිසා ප්‍රයෝජ්‍ය අගය රු. 700 000.

06 ශුද්ධ විකුණුම් මිල (Net Sales Value)

කිසියම් දිනකට වත්කමක විකුණුම් වලින් එය ඉවත් කිරීමේ වියදම් අඩුකල පසු අගය ශුද්ධ විකුණුම් මිල ය.

උදා : වත්කමක් වහාම විකිණිය හැකි මිල රු. 800 00 කි. එහි දී එය ඉවත් කිරීමට රු. 200 000 වැය වේ. එනිසා ශුද්ධ විකුණුම් මිල රු. 600 000 කි.

07 නැවත අයකරගත හැකි අගය (Recoverable Value)

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

වත්කමක ශුද්ධ විකුණුම් මිලන් වත්කමක ප්‍රයෝජ්‍ය අගයන් යන අගයන්ගෙන් වඩා වැඩි අගය වත්කමක නැවත අයකරගත හැකි අගයයි.

වත්කමක ප්‍රයෝජ්‍ය අගය රු. 70 000 කි. ශුද්ධ විකුණුම් මිල රු. 600 000 කි. ඒ නිසා නැවත අයකරගත හැකි අගය රු. 70 000 කි.

08 හානිකරන අලාභය (Impairment Loss)

වත්කමක ධාරන අගය නැවත අයකරගත හැකි අගයට වඩා වැඩි වූ විට එම වැඩි වූ අගය හානිකරන අලාභය යි. නැවත අයකරගත හැකි අගයට වඩා ධාරණ අගය අඩුවන්නේ නම් හානිකරන අලාභයක් ඇතිවන්නේ නැත.

$$\text{හානිකරන අලාභය} = \text{ධාරණ අගය} - \text{නැවත අයකරගත හැකි අගය}$$

යන්ත්‍රයක පිරිවැය රු. 1 000 000 කි. එහි සමුච්චිත ක්ෂය රු. 200 000 කි. නැවත අයකරගත හැකි අගය රු. 700 000 කි. එමනිසා හානිකරන අලාභය = 800 000 - 700 000

$$= 100 000$$

09 ක්ෂය කලහැකි අගය (Depreciable Amount)

වත්කමක පිරිවැයෙන් හෝ ප්‍රත්‍යාගණන අගයෙනෙම වත්කමේ සුන්බුන් අගය ඉවත්කල පසු වටිනාකම ක්ෂය වන අගය යි.

උදා : වත්කමක පිරිවැය රු. 500 000 කි. සුන්බුන් අගය රු. 100 000 කි. එමනිසා ක්ෂය කල හැකි අගය රු. 400 000 කි.

10 ක්ෂය වීම් (Depreciation)

වත්කමක ක්ෂයවන අගය එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීව කාලය පුරා ක්‍රමවත් ලෙස බෙදාහැරීමයි.

වත්කමක ක්ෂය කල හැකි අගය රු. 400 000 කි. එහි ජීව කාලය වර්ෂ 4 කි. එමනිසා වාර්ෂික ක්ෂය රු. 100 000 කි.

11 ප්‍රයෝජනවත් ජීව කාලය (Useful Life Time)

ව්‍යාපාරයක් විසින් වත්කමක් භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත කාලය හෝ වත්කමෙන් ලබාගැනීමට අපේක්ෂිත නිෂ්පාදනය හෝ ඒකක සංඛ්‍යාවයි.

උදා : යන්ත්‍රයක් භාවිතා කල හැකි වර්ෂ ගණන අවුරුදු 5 යි.

ඡායාපිටපත් යන්ත්‍රයකින් නිපදවිය හැකි ඒකක ප්‍රමාණය 1 000 000 යි.

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

01 2016/01/01 දින රු. 400 00 ක් වටිනා මෝටර් රථයක් මිලදී ගත් අතර එම මෝටර් රථය වාර්ෂිකව 10% බැගින් ක්ෂය කරනු ලබයි. 2016/12/31 දින මෙම මෝටර් රථය රු. 500 00 අලෙවි කළේ නම් 2016/12/31 දිනට,

- 1 මෝටර් රථ ගිණුම
- 2 මෝටර් රථ ක්ෂය ගිණුම
- 3 මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 4 මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම

02 2016/01/01 දිනට මෝටර් රථ ගිණුමේ ශේෂය රු. 500 000 කි. 2016/01/01 දිනට මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය රු. 50 000 කි. වාර්ෂිකව සරල මාර්ග ක්‍රමයට 20% ක් ක්ෂය කරනු ලබයි. මෝටර් රථය රු. 450 000 කට 2016/12/31 දින විකුණුවේ නම්,

- 1 මෝටර් රථ ගිණුම
- 2 මෝටර් රථ ක්ෂය ගිණුම
- 3 මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 4 මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම

03 2010/01/01 දින මෝටර් රථයක් රු. 600 00 කට මිලදී ගත් අතර එම මෝටර් රථයේ ඵලදායී ජීව කාලය වසර 10 කි. මෙම මෝටර් රථය 2016/12/31 දින රු. 580 000 කට විකුණුවේ නම් 2016/12/31 දිනට,

- 1 මෝටර් රථ ගිණුම
- 2 මෝටර් රථ ක්ෂය ගිණුම
- 3 මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 4 මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම

04 2016/01/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ශේෂ පිරික්සම

මෝටර් රථ	500 000	
මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන්කිරීම		60 000

වාර්ෂිකව 10% ක් හිඟවන ශේෂ ක්‍රමයට ක්ෂය කරයි. 2016/12/31 දින මෙම මෝටර් රථය රු. 350 000 කට විකුණුවේ නම්,

- 1 මෝටර් රථ ගිණුම

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

- 2 මෝටර් රථ ක්ෂය ගිණුම
- 3 මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 4 මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම

05 2016/01/01 දිනට මෝටර් රථයේ ශේෂය රු. 600 000 කි. 2016/01/01 දිනට මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන්කිරීම රු. 70 000 කි. රු. 200 000 ක මෝටර් රථයක් 2016/12/31 රු. 175 000 ක මිලකට විකුණුවේ නම් (පීච්ච කාලය 5),

- 1 මෝටර් රථ ගිණුම
- 2 මෝටර් රථ ක්ෂය ගිණුම
- 3 මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 4 මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම

06 2016/01/01 දිනට ලී බඩු ගිණුමේ ශේෂය රු. 800 000. එදිනට ලී බඩු ක්ෂය වෙන්කිරීම රු. 80 000 යි. රු. 400 000 ක ලී බඩු 2016/06/31 දින රු. 500 00 මිලකට විකිණිය (සරල මාර්ග ක්‍රමයට 20% ක් ක්ෂය කරනු ලබයි)

- 1 ලී බඩු ගිණුම
- 2 ලී බඩු ක්ෂය ගිණුම
- 3 ලී බඩු ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 4 ලී බඩු ඉවත් කිරීමේ ගිණුම

07 2016/01/01 දිනට ගෘහ භාණ්ඩ ශේෂය රු. 900 000 යි. එදිනට ගෘහ භාණ්ඩ ක්ෂය වෙන්කිරීම රු. 50 000 කි. රු. 600 000 ක ගෘහ භාණ්ඩ 2016/03/31 දින රු. 700 000 ක මිලකට විකිණිය (සරල මාර්ග ක්‍රමයට 10% ක් ක්ෂය කරනු ලබයි)

2016/03/31 දින ගෘහ භාණ්ඩ රු. 400 000 ක මිලදී ගන්නා ලදී. 2016/03/31 දිනට,

- 1 ගෘහ භාණ්ඩ ගිණුම
- 2 ගෘහ භාණ්ඩ ක්ෂය ගිණුම
- 3 ගෘහ භාණ්ඩ ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 4 ගෘහ භාණ්ඩ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම

08 ප්‍රණීන් සමාගමේ 2010/01/01 දින යන්ත්‍ර ගිණුමේ ශේෂය (පිරිවැය) රු. 150 000 යි. මෙදිනට ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය (බැර) රු. 60 000 කි. මේ සමාගම සිය යන්ත්‍ර, පිරිවැය මත වසරකට 20% බැගින් ක්ෂය කරනු ලැබේ. එහිදී වත්කමක් මිලදී ගත් වර්ෂයේ ගත් දිනය නොසලකා මුළු

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

වර්ෂයාම ක්ෂය ගණනය කරන අතර, යන්ත්‍ර ඉවත් කරන වර්ෂයේ දී ඒ යන්ත්‍රයකට ක්ෂය වීම් ඇති නොකරයි. පහතින් දැක්වෙනුයේ මේ ආයතනයේ 2008 වසරේ යන්ත්‍ර පිලිබඳව සිදු වූ ගනුදෙනු වේ.

2010/01/02 මෙහිදී යන්ත්‍රයක් රු. 15 000 කට විකුණා ඇත. මේ යන්ත්‍රය 2008/07/15 දින රු. 20 000 කට මිලට ගත්තකි.

2010/03/08 දින රු. 75 000 කට යන්ත්‍රයක් මිලට ගන්නා ලදී. මෙම යන්ත්‍රය සවිකිරීමේ වියදම රු. 25 000 කි.

- 1 යන්ත්‍ර භාණ්ඩ ගිණුම
- 2 යන්ත්‍ර භාණ්ඩ ක්ෂය ගිණුම
- 3 යන්ත්‍ර භාණ්ඩ ක්ෂය චෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 4 යන්ත්‍ර භාණ්ඩ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම

09 ලක්ෂිකා සමාගම සතු මෝටර් රථ 2ක් පිලිබඳ විස්තර දැක්වේ.

	මිලට ගත් දිනය	පිරිවැය අගය රු.	සුන්බුන් කාලය වර්ෂය	ඵලදායී ජීවිත
ලොරිය	1997/04/01	826 000	26 000	5
වෑන් රථය	1998/01/01	980 000	20 000	4

මෝටර් රථ සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරනු ලබයි. ආයතනයේ ගිණුම් වර්ෂය සෑම වර්ෂයකටම මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වේ. 1998/03/31 දිනට ගිණුම් පොත්වල පහත සඳහන් ශේෂ දක්නට ලැබිණි.

මෝටර් රථ ගිණුම	රු. 1 806 000
මෝටර් රථ ක්ෂය චෙන්කිරීමේ ගිණුම	රු. 220 000

අවශ්‍ය වන්නේ,

- 1 1998/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මෝටර් රථ ක්ෂය ප්‍රමාණය ගණනය කරන්න.
- 2 1999/03/31 දිනට මෝටර් රථවල අගය ශේෂ පත්‍රයේ දැක්වෙන ආකාරය පෙන්වන්න.
- 3 ඉහත සඳහන් වෑන් රථය 2000/01/01 දින රු. 550 000 කට විකුණන ලද්දේ යැයි සලකා මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම පිළියෙල කරන්න.

10 ව්‍යාපාරයක 2013/01/01 පැවති රථ සම්බන්ධ තොරතුරු පහත පරිදිය.

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

රටය	ගත් දිනය	ගත් මිල
පළමු රටය	2011/01/01	200 000
දෙවන රටය	2010/06/30	500 000

2013 වසර තුළ පහත ගනුදෙනු සිදුවිය.

- 2013/04/01 රු. 200 00 කට තුන්වන රටය මිලට ගන්නා.
- 2013/07/01 පළමු රටය රු. 150 000 ට විකිණා.

රට වර්ෂයකට 20% ක් ක්ෂය කරන්නේ යැයි සලකා 2013/12/31 වසර සඳහා,

- 1 රට ගිණුම
- 2 රට ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 3 රට ඉවත් කිරීමේ ගිණුම සකස් කරන්න.

11 කමල් සමාගම 2008/01/01 රු. 100 000 ක යන්ත්‍රයක් මිලට ගත් අතර එදිනට එය සවිකිරීම සඳහා රු. 20 000 ක් වැය විය.

2010/12/31 දක්වා කාලය තුළ යන්ත්‍ර වෙනුවෙන් පහත වියදම් දැරිය.

- 2009/01/01 නව විදුලි උත්පාදනයක් යන්ත්‍රයට සවිකරන ලදී. එහි අගය රු. 50 000.
- 2009/01/01 අලුත්වැඩියා වියදම රු. 10 000.
- 2010/07/01 යන්ත්‍රයේ ධාරිතාව වැඩි කිරීම සඳහා රු. 20 000 ක් වැය විය.

ඉහත යන්ත්‍රය සරල මාර්ග ක්‍රමයට 20% ක් ක්ෂය කරයි නම්,

- 1 2008, 2009, 2010 වසර සඳහා යන්ත්‍ර ගිණුම පෙන්නවන්න.
- 2 2010/01/01 දිනට යන්ත්‍ර සමුච්චිත ක්ෂය ගණනය කරන්න.
- 3 2010 වසරේ ක්ෂය ප්‍රමාණය ගණනය කරන්න.

12 රණමුඛ සමාගම රූපවාහිනී විකිණීම සම්බන්ධව කටයුතු කරන ව්‍යාපාරයකි. 2015/04/01 දින පහත වත්කම් සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු ලබා දී ඇත.

	ගත් දිනය	ගත් මිල	සරල මාර්ග ක්‍රමයට
මෝටර් රථ A	2009/04/01	200 000	10%
මෝටර් රථ B	2010/10/01	400 000	20%
ගෘහ භාණ්ඩ	2011/09/30	600 000	20%

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

- මෝටර් රථය A 2015/10/01 දින හදිසියේ රිය අනතුරකට මුහුණ දීමට සිදු විය. මේ හේතුව මත් මෝටර් රථය නැවත පරිහෝජන ලබා ගැනීමට නොහැකි ලෙස විනාශ වී තිබිණි.
- මෝටර් රථය B 2015/12/31 දින විකිණා ලදී. විකුණුම් මිල රු. 375 000 ක් විය.
- 2015/12/31 දින නව මෝටර් රථයක් රු. 400 000 කට මිලට ගන්නා ලදී.
- 2015/10/01 දින රු. 700 000 ක ගෘහ භාණ්ඩ මිලට ගන්නා ලදී.

2016/03/31 දිනට,

- 1 මෝටර් රථ ගිණුම
- 2 ගෘහ භාණ්ඩ ගිණුම
- 3 මෝටර් රථ ක්ෂය / ගෘහ භාණ්ඩ ක්ෂය ගිණුම
- 4 මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන්කිරීමේ / ගෘහ භාණ්ඩ ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 5 මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ / මෝටර් රථ විකුණුම් ගිණුම

13 යන්ත්‍රයක් මිලට ගැනීමේ දී පියුම්ගේ ව්‍යාපාරය පහත සඳහන් වියදම් දරන ලදී.

ගැණුම් මිල	රු. 100 000
හිතියු ගාස්තු	රු. 60 000
සවිකිරීමට	රු. 40 000

මෙම යන්ත්‍රයේ ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 8ක් බවත් සුන්බුන් අගය රු. 20 000 ක් බවත් තීරණය විය.

පළමු වසර 3 ක් ක්ෂය කල පසු යන්ත්‍රයේ සායම් ආලේප කිරීම සඳහා රු. 20 000 ක් ද, ධාරිතාව වර්ධනය කිරීමට රු. 60 000 ක් ද දරන ලදී. ඉහත ක්‍රියාව හිසා යන්ත්‍රයේ ඵලදායී ජීවිත කාලය තවත් වර්ෂ 3 ක් දිගුවේ යැයි අපේක්ෂිතය. සුන්බුන් අගයේ වෙනසක් නැත.

- 1 පළමු වර්ෂය සඳහා ක්ෂය ප්‍රමාණය කොපමණ ද?
- 2 හතරවන වර්ෂය ආරම්භයේ දී යන්ත්‍රයේ ක්ෂය කල හැකි අගය කුමක් ද?
- 3 හතරවන වර්ෂය සඳහා ක්ෂය ප්‍රමාණය කොපමණද?
- 4 හයවන වර්ෂය අවසානයේ දී යන්ත්‍රය රු. 137 500 කට අලෙවි කළේ නම් යන්ත්‍රය විකිණීමේ ලාභය / අලාභය කුමක් ද?
- 5 ඉහත 4 ට අදාල ප'නල් සටහන් පෙන්වන්න.

14 2012/04/01 ගත් යන්ත්‍රයක පිරිවැය රු. 300 000 ක් විය. සුන්බුන් අගය රු. 30 000 කි. එහි ජීව කාලය වර්ෂ 9 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කෙරිණි. 2014/03/31 යන්ත්‍රයේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි කිරීම සඳහා නව මෝටරයක් සවි කරන ලද අතර එහි පිරිවැය රු. 40 000 ක් වූ අතර, සවිකිරීමට රු.

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

10 000 ක් වැය විය. එදින හැවන ජීවකාලය පරීක්ෂා කරන ලද අතර එතැන් සිට වත්කම තවත් වර්ෂ 5 ක් පාවිච්චි කළ හැකි බව ඇස්තමේන්තු කෙරිණි.

අවශ්‍ය වන්නේ,

- 1 යන්ත්‍රයේ පළමු වසරේ ක්ෂය
- 2 2014/04/01 දිනට ක්ෂය කල හැකි අගය

15 ප්‍රථම සමාගමේ 2010/01/01 දින යන්ත්‍ර ගිණුමේ ශේෂය (පිරිවැය) රු. 150 000 කි, මෙදිනට ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂ (බැර) රු. 60 000 කි.

මේ සමාගම සිය යන්ත්‍ර, පිරිවැය මත වසරකට 20% බැගින් ක්ෂය කරනු ලැබේ. විහිදී වත්කමක් මිලදී ගත් වර්ෂයේ ගත් දිනය ගැන නොසලකා මුළු වසරටම ක්ෂය ගණනය කරන අතර, යන්ත්‍ර ඉවත් කරන වර්ෂයේ දී ඒ යන්ත්‍රයකට ක්ෂය වීම් ඇති නොකරයි. පහතින් දැක්වෙන්නේ මේ ආයතනයේ 2008 වසර තුළදී යන්ත්‍ර පිලිබන්දු සිදුවූ ගනුදෙනු වේ.

- 2010/01/12 - මෙහිදී යන්ත්‍රයක් රු. 15 000 කට විකුණා ඇත. මේ යන්ත්‍රය 2008/07/15 දින රු. 20 000 කට මිලට ගත්තකි.
- 2010/03/08 - මෙදින රු. 75 000 කට යන්ත්‍රයක් මිලට ගන්නා ලදී.
- 2010/08/05 - ආයතනය සතු ගත් මිලට රු. 40 000 ක් වූ යන්ත්‍රයක් ගින්නකින් විනාශ විය. රක්ෂණ සංස්ථාව රු. 10 000 කට වන්දියක් ගෙවීමට එකඟ විය. මේ යන්ත්‍රය 2007/0/10 දින මිලට ගත් එකකි.

ඉහත විස්තරය ඇසුරින් 2010 වසර වෙනුවෙන් පහත සඳහන් ගිණුම් පිළියෙල කරන්න.

- 1 යන්ත්‍ර ගිණුම
- 2 යන්ත්‍ර ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 3 යන්ත්‍ර ඉවත් කිරීමේ ගිණුම
- 4 යන්ත්‍ර ක්ෂය ගිණුම

16 සීමිත ලංකා තේ සමාගමේ 2003 මාර්තු 31 දිනට ශේෂපත්‍රයෙන් පහත සඳහන් ශේෂ උපුටාගෙන ඇත.

යන්ත්‍ර පිරිවැයට	330 000
යන්ත්‍ර සඳහා ක්ෂය වෙන්කිරීම	120 000

සමාගම යන්ත්‍ර සරල මාර්ග ක්‍රමය මත වර්ෂයකට 10% බැගින් ක්ෂය කරයි. පහත සඳහන් වැරදි, යන්ත්‍ර ගිණුමේ සිදුකර ඇති බව සොයාගන්නා ලද අතර, ඒවා ක්ෂය ගණනය සඳහා ද බලපෑම් ඇති කර තිබේ.

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

- 2002 අප්‍රේල් 01 දිනට මිලට ගන්නා ලද පිරිවැය රු. 75 000 ක් වූ යන්ත්‍රයක් ගැනුම් ගිණුමට ඇතුළත් කර තිබේ. එසේම එහි සවිකිරීමේ වියදම වූ රු. 5 000 පොදු වියදම් ගිණුමට හර කර ඇත.
- 2002 ඔක්තෝබර් 01 දින සිදුකරන ලද රු. 50 000 ක් වූ යන්ත්‍ර අලුත්වැඩියා වියදමක් යන්ත්‍ර ගිණුමට හර කර ඇත.

අවශ්‍ය වන්නේ,

- 1 2003 වාර්ෂික යන්ත්‍ර ක්ෂය සොයන්න.
- 2 2003/03/31 දිනට යන්ත්‍රයේ ධාරන අගය සොයන්න.

17 2015/01/01 දින සීමිත අප්‍රේල් සමාගම සතුව තිබූ යන්ත්‍ර වලට අදාළ විස්තර පහත දැක්වේ.

යන්ත්‍ර වර්ගය	ගත් දිනය	පිරිවැය	සුන්බුන් අගය	ඵලදායී ජීව කාලය
X	2010/01/12	220 000	20 000	10
Y	2012/02/18	150 000	නැත	10
Z	2013/06/30	200 000	නැත	10

යන්ත්‍ර සරල මාර්ග ක්‍රමයමත ක්ෂය කරයි. වත්කමක් මිලදී ගත් වර්ෂයේ දී සම්පූර්ණ වසර සඳහා ක්ෂය වෙන්කිරීම ද වත්කමක් විකුණූ වර්ෂයේ ක්ෂය වෙන් නොකිරීමද සමාගමේ ප්‍රතිපත්තිය වේ. සමාගමේ ගිණුම් වර්ෂය 2015/12/31 දිනෙන් අවසන් වේ.

මෙම යන්ත්‍රවලට අදාළව 2015/12/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයේ දී පහත සඳහන් ගනුදෙනු සිදුවිය.

- 2015/07/18 දින X යන්ත්‍රය රු. 70 000 ට විකුණන ලදී.
- Y යන්ත්‍රයේ ඉතිරි ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 5 ක් ලෙස 2015/01/01 දින ඇස්තමේන්තු කරන ලදී.
- Z යන්ත්‍රයේ ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 5 ක් ලෙස 2015/01/01 දින ඇස්තමේන්තු කරන ලදී.

2015/12/31 දිනට,

- 1 යන්ත්‍ර ගිණුම
- 2 යන්ත්‍ර ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 3 යන්ත්‍ර ක්ෂය ගිණුම
- 4 යන්ත්‍ර ඉවත් කිරීමේ ගිණුම

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

18 2015/01/01 දින ව්‍යාපාරයට අයත් ගොඩනැගිල්ලක් නවීකරණය සඳහා රු. 700 000 ක් වැය කරන ලදී. මෙම නවීකරණ මත ගොඩනැගිල්ලේ ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 10 කින් වැඩි වේ. ගොඩනැගිල්ල 2005/01/01 රු. 1 200 000 කට අත්පත් කරගෙන තිබූ අතර එදිනම එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය වර්ෂ 30 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර තිබුණි.

2015/12/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ගොඩනැගිල්ලේ ක්ෂය ගණනය කරන්න.

19 සීමිත ගැමුණුපුර සමාගමේ 2015/12/31 දිනෙන් ආවසන් වර්ෂය දක්වා මෝටර් රථ පිළිබඳ විස්තර දැක්වේ.

ගත් දිනය	පිරිවැය	ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය	සුන්බුන් අගය	මෝටර් රථ ඉවත් කිරීම	
				දිනය	විකුණුම් මිල
2010/03/31	800 000	6	200 000	2014/10/01	750 000
2012/06/31	1 100 000	10	100 000	2015/06/31	1 100 000
2014/01/01	1 800 000	8	200 000	-	-
2015/10/01	1 400 000	7	-	-	-

සමාගමේ ගිණුම් වර්ෂය දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වේ.

අවශ්‍ය වන්නේ,

- 1 2014 සහ 2015 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මෝටර් රථ ගිණුම
- 2 2014 සහ 2015 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම
- 3 2014 සහ 2015 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
- 4 2015/10/01 දින මිල දී ගත් මෝටර් රථය 2020/10/01 දින එහි ඉතිරි ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 5 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. 2020 වර්ෂයේ මෝටර් රථයට අදාළ ක්ෂය ගණනය කරන්න. (මෙම මෝටර් රථයට පමනක්)

ප්‍රමිතියේ නිර්දේශ

1 වත්කමක් අත්පත් කරගත් අවස්ථාවේ, ගොඩනැගු මුල් අවස්ථාවේ එහි වටිනාකම අගය කිරීම (Initial Cost)

- ගැනුම් පිරිවැය (ගැනුම් මිල + ආනයන බදු + අයකරගත නොහැකි බදු)
- ස්ථානය සකස් කිරීමේ පිරිවැය

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

- මූලික ප්‍රවාහන ගාස්තු සහ එහා මෙහා කිරීමේ පිරිවැය
- සවිකිරීමේ පිරිවැය
- නිර්මාණ ශිල්පී හා ඉංජිනේරුවන් වැනි අයගේ වෘත්තීය ගාස්තු

යන ආදිය එකතුව පිරිවැයයි.

වත්කමක පළමු අත්හදා බැලීමේ වටය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වියදම් වත්කමේ පිරිවැයට එකතු කරනු ලබයි. කෙසේ වුවත් එලෙස නිපද වූ භාණ්ඩ යම් මිලකට විකුණායී නම් වත්කමේ පිරිවැය ලෙස වත්කමට එකතු කල යුත්තේ අත්හදා බැලීමේ වටයේ අනිමි වූ පිරිවැයයි.

උදා : අත්හදා බැලීමේ වටය ක්‍රියාත්මක කිරීමට රු. 10 000 ක් වැය වූ අවස්ථාවක එයින් නිපද වූ භාණ්ඩ රු. 7 000 කට අලෙවි කලේ නම් වත්කමේ පිරිවැයට එකතු කල යුත්තේ රු. 3 000 කි.

2 දේපල පිරිසත උපකරණ සම්බන්ධයෙන් පසු කාලීනව දරන පිරිවැය (Subsequent Cost)

වත්කම් පාවිච්චි කිරීමට ආරම්භ කිරීමෙන් පසු දරන වියදම් ය.

උදා :

- අලුත්වැඩියා
- නව කොටස් එකතු කිරීම

20 සීමිත අප්‍රේල් සමාගම රු. 700 000 ක ගොඩනැගිල්ලක් මිල දී ගත් අතර එහි සුන්බුන් අගය රු. 100 00 කි. එහි ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 30 කි. වර්ෂ 20 කා පසු ඉතිරි ඵලදායී ජීවිත කාලය වර්ෂ 5 ක් වන බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත. සුන්බුන් අගය රු. 100 00 ක් බව ද අවබෝධ කරගෙන ඇත.

- 1 20 වර්ෂයේ හා 21 වර්ෂයේ වාර්ෂික ක්ෂය ගණනය කරන්න.
- 2 21 වර්ෂය අවසානයේ මෝටර් රථයේ ධාරන අගය සොයන්න.

21 2015/04/31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂයට අදාල ගනුදෙනු පහත දැක්වේ.

- 1 2014/04/01 දිනට පිරිවැය රු. 580 000 ක ගොඩනැගිල්ලක සම්පූර්ණ ක්ෂය රු. 200 000 කි. මෙම ගොඩනැගිල්ලේ ව්‍යුහාත්මක වෙනසක් සිදු කරන ලදී. එයට වැය වූ මුදල රු. 300 000 කි. මෙම ගොඩනැගිල්ලේ ආරම්භක ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 50 කි. නවීකරණයෙන් පසු එහි ජීවිත කාලය වසර 60 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මෙහි සුන්බුන් අගය රු. 80 000 කි. ව්‍යුහාත්මක වෙනසින් පසුව ද මෙය වෙනස් නොවිණි.

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

- 2 2012/10/01 දින රු. 800 000 කට මිලට ගෙන තිබූ යන්ත්‍රයක් රු. 900 000 ට 2014/10/01 දින විකුණා ලදී. මෙම යන්ත්‍රයේ සමුච්චිත ක්ෂය රු. 400 000 යි. (2014/04/01 දිනට) යන්ත්‍ර 25 බැගින් සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරයි.

අවශ්‍ය වන්නේ,

- 1 වර්ෂයේ මුළු ක්ෂය
- 2 යන්ත්‍ර ඉවත් කිරීමේ ගිණුම
- 3 මෙම ගණුදෙනු නිසා ලාභය කොපමණ ප්‍රමාණයකින් වැඩි වේ ද අඩු වේ ද යන්න සඳහන් කරන්න.

මේ අනුව පසුව දරන වියදම් තුළින් වත්කමක ඵලදායිතාවය, කාර්යක්ෂමතාවය , ධාරිතාවය වැඩි වන බවට තහවුරු වන විට දී එය පිරිවැයට එකතු කල යුතු ය.

- 1 අනාගත ආරම්භක ප්‍රතිලාභ ජනනය කිරීමේ නම්
- 2 පිරිවැය විශ්වාසයෙන් මැනිය හැකි නම් එම වියදම් වත්කමේ පිරිවැයට එකතු කල යුතු ය.

හැතහොත් එම පසුව දරන වියදම්, වියදම්ක් ලෙස සලකයි.

- 22 2015/10/05 වන දින රු. 800 00 ක ඉඩමක් මිලදී ගත් අතර එහි නීති ගාස්තු හා මිනින්දෝරු ගාස්තු පිළිවෙලින් රු. 20 000 ක් හා රු. 30 000 ක් වේ. එමෙන්ම එම ඉඩමේ කුඩා කඩ කාමරයක් මැටියෙන් ඉදිකර ඇත. එය ඉඩමෙන් ඉවත් කිරීමට රු. 25 000 ක් දැරීමට ද සිදු විය.

එමෙන්ම ඉඩම තුළ තණ පිඩලි සාදා භූමි අලංකරනයට රු. 55 000 ක් ද වැය වේ. නව ද මෙම ව්‍යාපාරයේ නම සහිත නාම පුවරුවක් ඉඩමේ ප්‍රදර්ශනය කිරීමට රු. 15 000ක් වැය වේ. ඉඩම ආරක්ෂා කරන මුරකරුට සෑම මාසයකම රු. 20 000 බැගින් ගෙවීමක් කරයි. 2015/12/31 දිනට ඉඩමේ පිරිවැය කීයද? වාර්ෂික ක්ෂය ගණනය කරන්න.

- 23 2015/04/03 ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකිරීමට මුල් ගල තිබූ අතර රු. 1 400 000 ක් වැය කරමින් 2015/10/01 දින ගොඩනැගිල්ලේ ඉදිකිරීම් සම්පූර්ණ කරන ලද අතර එදින සිට එය ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට සූදානම් ව තිබුණි. මෙම ගොඩනැගිල්ලේ ආරක්ෂාවට රු. 200 000 ක් වැය කරමින් ආරක්ෂක පද්ධතියක් ද මසකට රු. 20 000 බැගින් වැටුපකට ආරක්ෂක නිලධාරියෙකු ද බදවාගන්නා ලදී. ගොඩනැගිල්ලේ සමාගමේ නම සහිත නාම පුවරුවක් රු. 20 000 ක වියදමක් දරමින් ප්‍රදර්ශනය කර ඇත. මෙහි සුන්බුන් අගය රු. 200 000 ක් නම්, ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 20 ක් නම් වාර්ෂික ක්ෂය ගණනය කරන්න. ගිණුම් වර්ෂය 2015/12/31 න් අවසන් වේ.

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

24

අයිතම	2015/03/31 දිනට පිරිවැය	2015/03/31 ක්ෂය වෙන් කිරීම	ඵලදායී ජීවිත කාලය	සුන්බුන් අගය
මෝටර් රථ 1	1 200 000	500 000	10	200 000
මෝටර් රථ 2	2 000 000	300 000	20	-
මෝටර් රථ 3	1 500 000	200 000	13	200 000

අතිරේක තොරතුරු

සමාගමේ මෝටර් රථ 3 ක් ඇත. මෙහි ගිණුම් කාලච්ඡේදය 2016/03/31 දිනෙන් අවසන් වේ.

- මෝටර් රථ 1 2015/09/31 දින රු. 800 000 කට විකුණා ලදී.
- මෝටර් රථ 2 2016/01/01 දින රිය අනතුරකට මුහුණ දුන් අතර මෝටර් රථය මුළුමනින්ම විනාශ විය. රියදුරු මහතා බිමතින් රිය පැදවීම මත අනතුරට ලක් වූ හිසා රක්ෂණ සමාගම රක්ෂණ වන්දි ගෙවීම ප්‍රතික්ෂේප කර ඇත.
- මෝටර් රථ 3 2016/03/31 දින නව මෝටර් රථයකට හුවමාරු කර ඇත. නව මෝටර් රථය අත්පත් කරගනුයේ රු. 1 800 000 ය. මේ අනුව පැරණි මෝටර් රථයේ හුවමාරු අගය වශයෙන් රු. 700 00 ක් දීමට දෙපාර්ශවයම එකඟ වී තිබේ. නව මෝටර් රථයේ ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 4 කි. එහි සුන්බුන් අගය රු. 200 000 කි.

අවශ්‍ය වන්නේ,

- 1 මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම (විකිණීම)
- 2 මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම (විනාශ වීම)
- 3 මෝටර් රථ හුවමාරු කිරීමේ ගිණුම
- 4 වාර්ෂික මුළු ක්ෂය
- 5 මෙම ගණුදෙනු මත ලාභයට වන බලපෑම.
- 6 2016/03/31 දිනට මෝටර් රථ ගිණුමේ ශේෂය හා මෝටර් රථ ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය

25 2016/03/31 දිනට සීමිත කමලන් පොදු සමාගමේ දේපල සහ උපකරණ අයිතම පහත දැක්වේ.

වත්කම	පිරිවැය	ධාරණ අගය	ඵලදායී ජීවිත කාලය
ගොඩනැගිල්ල	2 000 000	1 000 000	50
උපකරණ 1	1 000 000	300 000	20

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

උපකරණ 2	700 000	200 000	7
උපකරණ 3	800 000	100 000	8

මෙම වත්කම් සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කිරීම්. සුන්බුන් අගයක් නොමැත.

අතිරේක තොරතුරු

- 1 2015/10/01 දින ගොඩනැගිල්ල රු. 500 000 ක වියදමකින් නවීකරණය කරන අතර ඒ මත ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 8 කින් වැඩි වේ යැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇත.
- 2 2016/01/01 දින උපකරණ 1 රු. 1 300 000 ට විකිණන ලදී.
- 3 2015/10/01 දින උපකරණ 2 විනාශ වූ අතර රු. 200 000 ක රක්ෂණ වන්දියක් ගැනීමට හැකියාවක් පවතී.
- 4 2015/10/01 දින උපකරණ 3 නව රු. 1 000 000 ක් වටිනා උපකරණයට හුවමාරු කරගන්නා ලදී. පැරණි උපකරණවල හුවමාරු අගය රු. 400 000 ලෙස දෙපාර්ශවය තීරණය කර ඇත. නව උපකරණ වල ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 5 කි.

අවශ්‍ය වන්නේ,

- 1 2016 වර්ෂයේ මුළු ක්ෂය
- 2 2016 වර්ෂයේ ලාභයට ඇති බලපෑම
- 3 උපකරණ ඉවත් කිරීම / හුවමාරු කිරීමේ ගිණුම
- 4 4 ගණුදෙනුවට අදාළ ද්විත්ව සටහන

26 2016/03/31 දිනට සීමිත හඳුන් සමාගමේ දේපල පිරිසිදු උපකරණ පහත දැක්වේ.

වත්කම්	පිරිවැය	ධාරණ වටිනාකම	සුන්බුන් අගය	ඵලදායී ජීවිත කාලය
ඉඩම	4 000 000	4 000 000	-	-
ගොඩනැගිල්ල	5 000 000	3 000 000	-	50 000
මෝටර් රථය	2 200 000	1 500 000	200 000	20 000
කාර්යාල උපකරණ	1 500 000	800 000	300 000	13 000

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

අතිරේක තොරතුරු

දිනය	ගනුදෙනුව
2015/04/01 දින	රු. 1 000 000 වියදමක් දරමින් ගොඩනැගිල්ල පුළුල් කරන ලදී. මේ මත ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 50 සිට 60 දක්වා වැඩි වී ඇත.
2015/07/08 දින	කාර්යාල උපකරණ අලුත් වැඩියා වශයෙන් රු. 60 000 ක් ගෙවන ලදී.
2015/12/31 දින	මෝටර් රථ රු. 2 100 000 ට විකුණන ලදී. එදින රු. 4 000 000 ක නව මෝටර් රථයක් මිලදී ගන්නා ලදී. මෙහි ඵලදායී ජීවිත කාලය 20 කි.
2016/03/31 දින	කාර්යාල උපකරණ නව කාර්යාල උපකරණ කට්ටලයක් සමඟ හුවමාරු කරගන්නා ලදී. නව උපකරණ කට්ටලය රු. 2 000 00 ක් වන අතර රු. 800 000 ක මුදලක් ගෙවන ලදී.

අවශ්‍ය වන්නේ 2016/03/31 දිනට,

- 1 මෝටර් රථ ඉවත් කිරීමේ ගිණුම
- 2 මෝටර් රථ ගිණුම
- 3 මෝටර් රථ හුවමාරු කිරීමේ ගිණුම
- 4 වාර්ෂික මුළු ක්ෂය ප්‍රමාණය
- 5 ඉහත ගැලපීම් වලට පෙර ලාභය රු. 1 200 00 ක් නම් ඉහත ගැලපීම් වලට පසු ලාභය ගණනය කරන්න.

කෙටි ප්‍රශ්න

01 X සමාගම තම භාණ්ඩ තොග Y සමාගමේ වෙළඳ රථයක් සමඟ හුවමාරු කළේ ය. X සමාගම සතුව තිබූ භාණ්ඩ තොගයේ පිරිවැය රු. 10 000 ක් වන අතර එහි විකුණුම් මිල රු. 12 000 කි. වෙළඳ රථයේ පිරිවැය රු. 9 000 ක් වන අතර එහි විකුණුම් මිල රු. 13 000 කි. X සමාගම තම ශේෂ පත්‍රයේ වෙළඳ රථ ලෙස දක්වන අගය වනුයේ,

1 9 000	2 10 000	3 12 000
4 13 000	5 ඉහත කිසිවක් නොවේ	

02 සමාගම විසින් 2010 අප්‍රේල් 01 වන දිනරු. 12 000 ක් වටිනා මෝටර් රථයක් මිලට ගන්නා ලදී. මොවුන් සරල මාර්ග ක්‍රමයට වසරට 20% ක් ක්ෂය කරන අතර ක්ෂය ගණනය කිරීමේදී ගත් දිනය නොසලකා මිලට ගත් වර්ෂයටම ක්ෂය කරන අතර විකුණන (ඉවත් කරන) වර්ෂය සඳහා ක්ෂය ගණනය නොකෙරේ. 2013 අගෝස්තු 01 වන දින මෙම රථය රු. 5 000 ක් වටිනා වෙනත් රථයක්

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

සමග හුවමාරු කරගන්නා ලදී. 2013 දෙසැම්බර් 31 න් අවසන් වර්ෂයේ රථ හුවමාරුවට අදාල ලාභය හෝ පාඩුව වනුයේ,

1 අලාභය රු. 2 200	2 අලාභය රු. 1 400	3 ලාභය රු. 200
4 අලාභය රු. 200	5 ඉහත කිසිවක් නොවේ	

03 Q ව්‍යාපාරයේ ස්ථාවර වත්කම් යටතේ ඇති මෝටර් රථවල ශුද්ධ අගය රු. 67 640 කි. මෙයින් රු. 15 000 ක් පිරිවැය වන රථයක් රු. 4 000 කට විකිණීය. එයින් ලද පාඩුව රු. 1 250 කි. මෙම ඉවත් කිරීමට අදාල කිසිදු සටහනක් සිදු කර නොමැත.

ව්‍යාපාරයේ ශේෂ පත්‍රයේ ඉතිරි මෝටර් රථවල ශුද්ධ අගය වන්නේ,

1 42 710	2 51 210	3 53 710
4 62 210	5 ඉහත කිසිවක් නොවේ	

04 M ව්‍යාපාරයේ ජංගම නොවන වත්කම් පිළිබඳව සඳහන් දත්තයන් ඇතුළත්ව තිබිණි.

	යන්ත්‍ර උපකරණ පිරිවැය	ක්ෂය වෙන්කිරීම	ශුද්ධ පොත් අගය
ආරම්භක ශේෂ	25 000	12 000	13 000
එකතු කිරීම්	15 000	4 000	11 000
ඉවත් කිරීම්	<u>(10 000)</u>	<u>(8 000)</u>	<u>(2 000)</u>
	<u>30 000</u>	<u>8 000</u>	<u>22 000</u>

යන්ත්‍රයක් මුදලට මිලදී ගෙන ඇති අතර පැවති යන්ත්‍රයක් විකිණීමෙන් ලද ලාභය රු. 2 000 කි. යන්ත්‍ර උපකරණ මගින් සිදු වූ ශුද්ධ මුදල් ගලායාම් ප්‍රමාණය වනුයේ,

1 9 000	2 11 000	3 13 000
4 15 000	5 4 000	

05 කමල් විසින් ජපානයෙන් නව මුද්‍රණ යන්ත්‍රයක් මිලදී ගන්නා ලදී. මෙම යන්ත්‍රයේ පිරිවැය රු. 80 000 කි. ප්‍රතිෂ්ඨපන වියදම රු. 5 000 ක් වූ අතර මෙම යන්ත්‍රය භාවිතය පිළිබඳව සේවකයන් හට ලබා දුන් පුහුණුව සඳහා රු. 2 000 ක් වැය වේ. පාරිභෝගිකයන්ගේ කටයුතු සිදු කිරීමට පෙර අත්හදා බැලීමක් සිදු කල අතර ඒ සඳහා වැය වූ තීන්ත හා කඩදාසි වල පිරිවැය රු. 1 000 කි.

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

කමලේ සමාගමේ ශේෂ පත්‍රයේ මුද්‍රණ යන්ත්‍රයේ පිරිවැය ලෙස සටහන් කරනු ලබන අගය වන්නේ,

1 80 000	3 87 000	5 86 000
2 85 000	4 88 000	

06 2010 ජනවාරි මාසයේ දී සීමා සහිතවත් සමාගම විසින් රු. 70 000 කට යන්ත්‍රයක් මිල දී ගන්නා ලදී. එම යන්ත්‍රයේ ඵලදායී ජීවිත කාලය වසර 6 ක් හා අපේක්ෂිත සුන්බුන් අගය රු. 10 000 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. යන්ත්‍ර ක්ෂයකරනුයේ සරල මාර්ග ක්‍රමයට ය. පසුව 2013 දෙසැම්බර් මාසයේ දී එම යන්ත්‍රය රු. 15 000 ට විකුණන ලදී. යන්ත්‍රයේ ක්ෂය ප්‍රමාණය හා ඉවත් කිරීමෙන් වන ලාභ පාඩු සම්බන්ධ කොට ගැලපීමෙන් පසු ලැබෙන අගය ලාභ අලාභ ගිණුමට මාරු කිරීම සමාගමේ ප්‍රතිපත්තිය විය.

මේ අනුව 2013 වසරේ යන්ත්‍රයේ ක්ෂය හා ලාභ පාඩු ලෙස සමාගමේ ලාභ අලාභ ගිණුමට මාරු කිරීම සමාගමේ ප්‍රතිපත්තිය විය.

මේ අනුව 2013 වසරේ යන්ත්‍රයේ ක්ෂය හා ලාභ පාඩු ලෙස සමාගමේ ලාභ අලාභ ගිණුමට මාරු වන මුළු අගය වනුයේ,

1 15 000	3 25 000	5 45 000
2 20 000	4 30 000	

07 K සමාගම විසින් 2010 ජනවාරි 01 වන දින රු. 24 000 ක් වටිනා පරිගණකයක් මිලදී ගත් අතර, එහි ඵලදායී ජීව කාලය වසර 5 ක් ලෙසත් සුන්බුන් අගය රු. 2 000 ක් ලෙසත් ඇස්තමේන්තු කර ඇත. ක්ෂය කිරීම සඳහා සමාගම විසින් සරල මාර්ග ක්‍රමය යොදාගනු ලබයි. 2011 දෙසැම්බර් 31 දින මෙම පරිගණකයේ ඵලදායී ජීව කාලය නැවත ගණනය කල අතර, එය වසර 2 ක් පමණක් වන අතර ඉතිරි සුන්බුන් අගයක් නොමැති බව අනාවරනය විය.

2013 දෙසැම්බර් 31 න් අවසන් වසරේ වාර්ෂික ක්ෂය ප්‍රමාණය වන්නේ,

1 4 800	3 6 600	5 8 800
2 5 500	4 7 600	

08 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 16 ට අනුව දේපල, පිරිසහ සහ උපකරණවල ප්‍රයෝජනවත් ආයුකාලය වෙනස්වීම සලකනු ලබන්නේ,

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

- 1 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් වීමක් ලෙසය.
- 2 ක්ෂය ක්‍රමයෙහි වෙනස්වීමක් ලෙසය.
- 3 ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු වෙනස් වීමක් ලෙස ය.
- 4 අතීතයට බලපාන ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල කරන ගැලපීමක් ලෙස ය.
- 5 වැරද්දක් නිවැරදි කිරීමක් ලෙස ය.

A/L 2008

09 සමාගමක් විසින් රු. 45 000 කට අත්පත් කරගත් ජායාපිටපත් යන්ත්‍රයක් 2008 ජනවාරි 01 දින රු. 5 000 කට විකුණන ලදී. මෙදිනට යන්ත්‍රයේ සමුච්චිත ක්ෂය ප්‍රමාණය රු. 37 000 ක් විය. මෙම ගනුදෙනුවේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වන්නේ,

1 රු. 3 000 ක ලාභයකි	4 රු. 42 000 ක ලාභයකි
2 රු. 3 000 ක අලාභයකි	5 රු. 40 000 ක ලාභයකි
3 රු. 5 000 ක අලාභයකි	

A/L 2008

10 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 16 ට අනුව දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ සඳහා ක්ෂය වෙන්කිරීම සම්බන්ධයෙන් පහත ප්‍රකාශනයන්ගෙන් කුමක් නිවැරදි ද?

- 1 ක්ෂය වීම් යනු වත්කමක පිරිවැය එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය පුරා බෙදා හැරීමයි.
- 2 වත්කමක ගැබ්වී ඇති අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ කාලච්ඡේදයෙහි ක්ෂය ප්‍රමාණය නිර්ණය කරයි.
- 3 අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබිය දී වත්කමක ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය වෙනස් වීම කාලච්ඡේදක දී අය කරනු ලබන ක්ෂය ප්‍රමාණය වෙනස්වීම කෙරෙහි බල නොපායි.
- 4 වත්කම් වල අළුත්වැඩියා සහ නඩත්තු කිරීම් මගින් ඒවා ක්ෂය කිරීමේ අවශ්‍යතාව ශුන්‍ය කරයි.
- 5 වත්කම් ක්ෂය කිරීමට යොදා ගන්නා ක්‍රමය මගින් අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ පරිභෝජනය කිරීමට අපේක්ෂා කරන රටාව පිළිබිඹු විය යුතු ය.

A/L 2009

11 ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 16 ට අනුව දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ ප්‍රථම වරට හඳුනා ගැනීමේදී ඒවා මැනිය යුත්තේ,

- 1 සාධාරණ අගයට ය.
- 2 පිරිවැයට ය.
- 3 සාධාරණ අගයට හෝ පිරිවැයට ය.
- 4 සාධාරණ අගය සහ පිරිවැය යන් දෙකෙන් අඩු අගයට ය.
- 5 වර්තමාන අගයට ය.

A/L 2008

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

පහත තොරතුරු යොදාගනිමින් අංක 12 සහ 13 ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු සපයන්න.

ආයතනයක් විසින් 2010/03/31 දින පිරිවැය රු. 42 000 ක් වූ සහ එදිනට සමුච්චිත ක්ෂය රු. 28 000 ක් වූ යන්ත්‍රයක් ඒ හා සමාන වෙනත් යන්ත්‍රයක් සමඟ හුවමාරු කරගන්නා ලදී. පැරණි යන්ත්‍රයේ ධාරණ වටිනාකම එහි හුවමාරු අගය ලෙස එකඟ වී ඇත. නව යන්ත්‍රයේ හුවමාරු වටිනාකම රු. 44 000 ක් වූ අතර වෙනස මුදලින් ගෙවන ලදී.

12 මෙම හුවමාරුව සම්බන්ධයෙන් පහත කුමන ප්‍රකාශය නිවැරදි වේ ද?

1 රු. 12 000 ක අලාභයක් ඇති වේ.	4 රු. 30 000 ක අලාභයක් ඇති වේ.
2 රු. 14 000 ක ලාභයක් ඇති වේ.	5 ලාභයක් හෝ අලාභයක් ඇති නොවේ
3 රු. 14 000 ක අලාභයක් ඇති වේ.	

13 මෙම හුවමාරුව නිසා ආයතනයේ යන්ත්‍රවල ධාරණ වටිනාකමෙහි ඇතිවන ශුද්ධ වැඩි වීම කොපමණ ද?

1 14 000	3 30 000	5 44 000
2 28 000	4 42 000	

A/L 2010

14 2008/04/01 දින රු. 500 000 කට අත්පත් කරගෙන තිබූ දේපල, 2010/04/01 දින ප්‍රථම වතාවට රු. 640 000 කට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී. මෙදිනට දේපළ සඳහා ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුමේ ශේෂය රු. 100 000 ක් විය. දේපළ සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය කරනු ලබයි. ප්‍රත්‍යාගණන අවස්ථාවේදී මෙම වත්කමේ ඉතිරි ඵලදායී ජීව කාලය අවුරුදු 8 ක් විය.

මෙම ප්‍රත්‍යාගණනය නිසා 2011/03/31 දිනට හිමිකමට ඇති වන ශුද්ධ බලපෑම කුමක් ද?

1 30 000 ක් අඩු වීම වැඩි වීම	4 210 000 ක් වැඩි වීම
2 80 000 ක් අඩු වීම	5 240 000 ක් වැඩි වීම
3 140 000 ක් වැඩි වීම	

A/L 2011

15 පහත සඳහන් තොරතුරු ආයතනයක් විසින් අත්පත් කර ගන්නා ලද යන්ත්‍රයකට අදාළ වේ.

ගැනුම් මිල	2 000 000
ගැනුම් මිලෙන් අඩුකල වෙළඳ වට්ටම	100 000
සවිකිරීමේ පිරිවැය	1 200 000

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

භාවිතයට පෙර යන්ත්‍ර අත්හදා බැලීමේ පිරිවැය	150 000
යන්ත්‍රය භාවිතයේ දී සිදුකළ අමතර කොටස් ප්‍රතිස්ථාපනය	250 000
වාර්ෂික නඩත්තු	100 000

මෙම යන්ත්‍රය වත්කමක් ලෙස හඳුනාගත යුත්තේ කුමන වටිනාකමට ද?

1 3 100 000	3 3 350 000	5 3 800 000
2 3 250 000	4 3 500 000	

6 A/L 2011

16 ආයතනයක් 2005/04/01 දින රු. 320 000 කට යන්ත්‍රයක් අත්පත්කරගෙන තිබුණි. එහි ප්‍රයෝජනවත් ජීව කාලය අවුරුදු 8 ක් වූ අතර, සුන්බුන් අගයක් නොවීය. යන්ත්‍රයේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිකරමින් 2010/04/01 දින රු. 80 000 ක නවීකරණ පිරිවැයක් දරන ලදී. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යන්ත්‍රයේ ඵලදායී ජීව කාලය අවුරුදු 2 කින් වැඩි විය. යන්ත්‍ර සරල මාර්ග ක්‍රමය යටතේ ක්ෂය කරනු ලබයි.

2011/03/31 දිනට පහත සඳහන් ගිණුම්වල ශේෂයන් ගණනය කරන්න.

- 1 යන්ත්‍ර
.....
- 2 යන්ත්‍ර ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම
.....

A/L 2011

17 2010/03/31 දිනට ධාරන වටිනාකම රු. 300 000 ක් වූ වාහනයක් රු. 400 000 ක එකඟ වූ අගයකට පවරමින් හා රු. 200 000 ක් මුදලින් ගෙවමින් 2010/10/01 නව යන්ත්‍රයක් අත්පත් කරගන්නා ලදී. යන්ත්‍ර වර්ෂයකට 20% බැගින් පිරිවැය මත ක්ෂය කරනු ලබන අතර, පවරා දුන් මෝටර් රථයේ වාර්ෂික ක්ෂය ප්‍රමාණය රු. 100 000 කි.

පහත සඳහන් දෑ ගණනය කරන්න.

- 1 2011/03/31 දිනට යන්ත්‍රයේ ධාරණ වටිනාකම
.....
- 2 මෝටර් රථයේ නුවමාරු කිරීමේ ලාභය හෝ අලාභය
.....

A/L 2011

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

18 2010/03/31 දින සමාගමක් රු. 1 300 000 ක පිරිවැයකට ඉඩමක් මිල දී ගත්තේ ය. 2011/03/31 දින මෙම ඉඩම එහි සාධාරණ අගය වූ රු. 1 100 000 කට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී. 2012/03/31 දින එය නැවත එහි සාධාරණ අගය වූ රු. 1 600 000 කට ප්‍රත්‍යාගණනය කරන ලදී. මෙම ප්‍රත්‍යාගණනයන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වාර්තා කරනු ලබන්නේ කෙසේ ද?

2011/03/31 දිනට	2012/03/31 දිනට
1 රු. 200 000 ක අලාභයක් හඳුනාගනී	රු. 200 000 ක ලාභයක් හඳුනාගත් අතර ඉතිරි රු. 300 000 ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයක් ලෙස සලකනු ලබයි.
2 රු. 200 000 ක අලාභයක් හඳුනාගනී	රු. 500 000 ක ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයක් හඳුනාගනී.
3 රු. 200 000 ක අලාභයක් හඳුනාගනී	රු. 200 000 ක ලාභයක් හඳුනාගනී
4 රු. 200 000 ක අලාභයක් ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයට කපා හරී	රු. 500 000 ක ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයක් හඳුනාගනී.
5 රු. 200 000 ක අලාභයක් ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයට කපා හරී	රු. 200 000 ක ලාභයක් හඳුනාගත් අතර ඉතිරි රු. 300 000 ප්‍රත්‍යාගණන සංචිතයක් ලෙස සලකනු ලබයි.

A/L 2012

19 සමාගමක් විසින් 2012/10/01 දින අවන්හලක් ඉදි කිරීම සඳහා ඉඩමක් අත්පත් කර ගන්නා ලදී. මීට අදාළව පහත පිරිවැය දරන ලදී.

ඉඩමේ ගැණුම් මිල	4 000 000
මුද්දර ගාස්තු සහ නීති ගාස්තු	200 000
ඉඩමේ පිහිටි පැරණි ගොඩනැගිල්ල ඉවත් කිරීමේ පිරිවැය	200 000
ඉදිකිරීම සඳහා ඉඩම සකස් කිරීමේ පිරිවැය	250 000
ඉඩමේ වාර්ෂික නඩත්තු පිරිවැය	100 000

තව ද පැරණි ගොඩනැගිල්ලෙහි ඉවත් කරන ලද ද්‍රව්‍ය රු. 50 000 කට විකුණන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා ගිණුමකරණ ප්‍රමිත අංක 16 ට (දේපල, පිරිසන සහ උපකරණ) අනුව 2013/03/31 දිනට ඉඩමේ පිරිවැය කොපමණ ද?

ACCOUNTING

FOR G.C.E. ADVANCED LEVEL

1 4 400 000

4 4 600 000

2 4 450 000

5 4 700 000

3 4 550 000

A/L 2013